

Info leerkrachten O.L.S. Haule

Beste Henk,

Naar aanleiding van je mail van 4 oktober 2017 hierbij hetgeen mijn oom Hette P. Stelma mij onder meer heeft geschreven. Ik heb er enkele krantenartikelen en foto's bij gevoegd.

“Pieter Stelma en Hendrikje Stelma-Grutter hadden twee kinderen die werkzaam zijn geweest aan de openbare lagere school in Haule. Dat waren dochter Geesje, geboren in 1903, en zoon Hette, geboren in 1919. Geesje Stelma mocht na de Lagere School doorleren aan de U.L.O. in Oosterwolde, waarna ze een 'gelegenhedenopleiding' tot onderwijzeres in Oosterwolde mocht volgen. Dat was een avondcursus wat door leraren van de U.L.O. werd gegeven. Het examen werd wel afgenomen door de kweekschool in Assen, op gelijkwaardig niveau als de andere leerlingen. Op 10 maart 1921 stond o.a. in de Leeuwarder Courant dat ze was geslaagd voor de acte “nuttige handwerken”.

Examen nuttige handwerken.

Breda, 9 Maart. Geëx. 15 cand. Gesl. de dames M. Vriend, M. Th. H. Eyckelen, Sittard; H. J. Th. J. Kockelmann, Breda; J. van der Vlis, L. van Delft, Gorinchem; H. W. Dieteren, A. M. Raaymakers, Schin op Geul; W. M. Dekker, P. M. Berends van Loenen, C. G. de Vries, W. H. Reinders, W. F. T. Köpcke, Apeldoorn; G. J. Heijster, Tiel; G. A. ten Hoor, 's-Bosch.

Utrecht, 9 Maart. Geëx. 15 cand. Gesl. F. C. S. Bakker, J. W. Bakker, T. Bakker, B. E. Fröberg, J. G. v. d. Horst, C. A. Remijn, B. M. v. d. Shuijs, allen Amsterdam; S. Beerdse, Ermelo; J. J. v. Ginkel, Woudenberg; H. v. Kalkeren, Lienden; R. C. Remmerde, Doorwerth; W. A. G. Stolp, Rhenen.

Zwolle, 9 Maart. Geëx. 15 cand. Afgew. 5. Gesl. W. S. v. d. Zee, Balkbrug; G. S. de Wit, Groningen; E. A. C. Weinberg, Oosterwolde; J. R. Zwiers, Assen; S. Postma, Wijnaldum; Fr. Kraan, G. Stelma, A. de Boer, H. Herder, Oosterwolde; Hebers, Donkerbroek.

Algemeen Handelsblad, d.d. 10 maart 1921.

OOSTSTELLINWERF.

Te Leeuwarden zijn voor het examen van onderwijzeres geslaagd de dames: Aukje de Boer te Oldeberkoop, Hiltje Herder te Oosterwolde, Froukjen Kraan te Fochtelloo en Geesje Stelma te Haule.

Deze vier dames waren de laatste leerlingen van de Bijzondere Normaallessen te Oosterwolde (Fr.).

Uit o.a. Prov. Drentsche en Asser Courant, d.d. 2 mei 1922.

Voor haar huwelijk stond Geesje als onderwijzeres tijdelijk aan een school in Emmer Compascuum, enkele van de leerlingen woonden in plaggenhutten.

In augustus 1922 werd ze, als enige sollicitante, benoemd als onderwijzeres aan de Openbare Lagere School te Siegerswoude, Voorwerkersveld.

Het feit dat Geesje Stelma (bijna 21 jaar) in september 1924 met Andries Tiesinga (21) “moest” trouwen omdat ze zwanger was, gaf veel opschudding. Dat werd vroeger als een grote “schande” of “een ramp” beschouwd en er werd veel om gehuild. Net zoals het lange tijd voor alle onderwijzeressen gold moest ze vanwege haar huwelijk ontslag nemen. In maart 1925 werd hun dochter Eltje Tiesinga geboren.

Vanwege personeelskrapte en bij ziekte van de vaste leerkrachten stond ze tot aan 1964 aan de Openbare Lagere School in Haule voor de klas en werd omschreven als een prettige, moderne, opgewekte en “een lieve juffrouw”.

Pieter, Geesje en Hennie Tiesinga voor de school.

11 Maart 1944, Geesje Tiesinga-Stelma voor Zwetteweg 5, Haule.

?, Geesje en Andries Tiesinga-Stelma voor hun boerderij in Haule.

Hette Stelma

In de zomer van 1935 heeft de vader van Geesje en Hette Stelma bij het “tiemen” een lelijk ongeluk gekregen waardoor hij 13 weken in het ziekenhuis werd opgenomen. Nadat Hette Stelma op 22 juli 1935 in Assen voor zijn MULO-diploma (Openbare Mulo-Oosterwolde) was geslaagd zei zijn moeder, Hendrikje Stelma-Grutter, dat zij niet wist “hoe het met zijn vader kwam en of zij hem wel kon laten doorleren”. Hette Stelma moest maar eens naar het gemeentehuis gaan informeren of hij daar geen werk kon krijgen. Gelukkig liep het met zijn vader goed af en mocht Hette, een week te laat, op 6 september 1935 mede door bemiddeling van de heer Van Putten van de ULO in Oosterwolde, toch naar de Rijkskweekschool in Drachten. Dat was plm. 18 km. fietsen. Van de werkgelegenheid bij het onderwijs wisten ze weinig, maar Geesje was onderwijzeres geweest en dus kon Hette dat ook wel onderwijzer worden, zo was destijds de redenering.

Hette Stelma moest op stage aan de Openbare Lagere school in Haule. Toen de leerlingen op het plein aan het ballen waren, deed “Meester Stelma” (plm. 17) mee. In het vuur van het spel wilde Eltje Tiesinga, plm. 11 jaar, de bal en riep: “Oom Hette, gooi de bal naar mij.”

De jeugd van Haule ging omstreeks 1937 een dag met de bus op reis, kosten f 6,--. Deze keer besloot Hette Stelma (18) om niet mee te gaan, maar voor dat geld een “fotoboxje” te kopen, waarmee hij foto’s kon maken. Vanaf die tijd heeft Hette Stelma veel foto’s van het dagelijks leven van de familie e.d. gemaakt en deze bij de fotograaf in Oosterwolde laten afdrukken. Zijn moeder liet de foto’s na aan Jannes Stelma waardoor ze bewaard zijn gebleven en nu gescand o.a. in het bezit van familie en Historische Vereniging Haule.

Na een opleiding van drie jaar bleek voor Hette Stelma (18) dat een betrekking bij het onderwijs er de eerste jaren niet in zat. Als “kwekeling met akte”, een honorarium van f 5,-- per week en een klas van ruim 50 leerlingen stond hij van 1 september 1938 t/m 16 januari 1939 tijdelijk voor de klas aan de Openbare Lagere School te Donkerbroek, van 17 januari 1939 t/m 31 januari 1939 aan de Openbare Lagere School te Haulerwijk.

Toen Hette 19 jaar was moest hij ‘opkomen’ voor militaire dienst. Een betrekking bij het onderwijs zat er niet in en zo ging hij op 1 februari 1939 voor een opleiding tot S.D.O.A. (School voor Dienstplichtige Onderofficieren Administrateur) naar Middelburg. Daar had hij zelf voor gekozen, want het leek hem ‘beter met een pen te zitten schrijven dan te leren vechten met een bajonet op het geweer’.

De militaire dienst had hem veel goed gedaan. Nadat ze een maand als soldaten waren gedrild werd Hette van de groep van 22 soldaten aangewezen als klasse-commandant en moest hij de klas van Brabanders en Hollanders commanderen. Ze hadden hem aangekeken als ‘die Friese boer’. Maar na 14 dagen had Hette hen wel zover dat ze zijn leiding accepteerden en deden wat hij ze opdroeg. Dat maakte dat hij later voor geen enkele klas bang was en had het zelfvertrouwen om leiding te geven.

Vanwege voormobilisatie op 24 augustus 1939 moest Hette Stelma (20) in Leeuwarden “opkomen”. Op 29 augustus 1939 werd de mobilisatie afgekondigd, het Duitse leger viel op 10 mei 1940 Nederland, België en Luxemburg binnen. Op 22 juni 1940 kwam Hette Stelma van de legerplaats bij Oldebroek weer thuis, Haule 146 (Zwetteweg 5).

Van 1 september 1940 tot 22 oktober 1942 was hij “kwekeling met akte” aan de Openbare Lagere School te Haule.

Het werd de opmaat van een indrukwekkende carrière in het onderwijs, met verscheidene nevenfuncties die daarmee verband hielden. In 1963 organiseerde hij, als oud-lid, het 40-jarig jubileum van korfbalvereniging VZK in Haule. Op verzoek van het Ministerie van Onderwijs heeft hij in de maanden september en oktober 1976, samen met Aalt Petersen, inspecteur Mavo-Friesland, een studiereis van 9 weken door Amerika gemaakt. In 1977 heeft de Burgemeester van Wageningen aan Hette Stelma de versierselen overhandigd behorende bij de onderscheiding van Ridder in de Orde van Oranje Nassau. Hij was van 1 augustus 1956 tot 1 november 1981 directeur van de Openbare ULO/MAVO 'Alfred Nobelmavo' te Wageningen en 'wist daarvan een bloeiende school te maken', aldus destijds de wethouder van onderwijs bij zijn afscheid."

Uit de dorpskrant van 1991:

'Nieuwsgierig Aagje' op bezoek bij Eltje Popkema-Tiesinga. "Toen Eltje klein was, was er geen kleuterschool, wel een lagere school die toen uit drie lokalen bestond! Toen het leerlingenaantal op een gegeven moment terugliep werd het derde leslokaal gebruikt door de plattelandsvrouwen en ook door het koor werd er gezongen! Van haar schooltijd kan ze zich nog wel wat herinneren, zo weet ze nog wel dat ze in december altijd Sinterklaas en Piet gingen opwachten en die kwam toen natuurlijk op een echt paard! Dat vond ze eigenlijk best wel engspannend! Dat was bij juffrouw Crassaart. Van juffrouw Schweer weet ze nog dat die op haar verjaardag haar been had gebroken, de kinderen vonden het wel zielig voor haar maar het ergste was dat ze nu hun reep chocola misten! Meester Spikker kan ze zich ook nog wel herinneren, die had zijn duim er af en als ze weer eens vervelend was dan pakte hij haar stevig bij de kin tussen twee vingers! Meneer Breider was ook onderwijzer geweest. Er waren ook wel feestjes en als er ijs was gingen ze wedstrijden houden. Ook weet ze nog dat ze wel eens naar Schiermonnikoog gingen, echt met de bus en dan met de boot natuurlijk! Verder werd er ook nog wel geleerd!

Rijkskweekschool te Drachten.

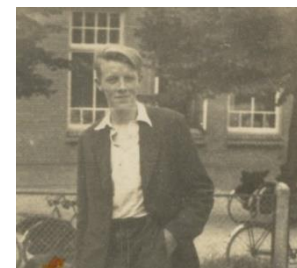
Bevorderd van klasse 1 naar 2: G. Aardema te Ureterp, J. Blauw te Drachten; F. de Boer te Oldeberkoop, G. Ettema te Boelenslaan, H. Keuning te Drachten, G. van der Sluis te Lippenhuizen, B. Koopmans te Hemrik, J. Kussen-dragter te Gorredijk, M. Strikwerda te Marum, W. van der Sluis te Drachten.
De dames C. Groenveld te Drachten, B. de Jong te Drachten, W. de Jong te Gorredijk, T. Pot te Gorredijk.
Bevorderd van klasse 2 naar klasse 3: W. Dragtstra te Gorredijk, S. Heida te Drachten, D. Postma te Rottevalle, W. Steenhuizen te Drachten, H. Stelma te Haule, I. Hoekstra te Ureterp, Y. Jutte te Marum.
De dames J. de Roos te Siegerswoude, T. Venema te Marum.
Afgewezen 1 mannelijke candidaat.

1937, Leeuwarder Courant.

UIT DE PROVINCIE

Eindexamen Rijkskweekschool Drachten.
DRACHTEN, 20 Juni. Geslaagd de dames A Aardema, Boornbergum; M. Heemstra, Zevenhuizen; en de heeren S. Heida, Drachten; A. Jongsma, Kortezwaag; D. Postma, Rottevalle; H. Stelma, Haule.

1938, Leeuwarder Nieuwsblad.

Hette Stelma voor de school.

1937, schoolfeest Haule.

1938, op weg naar de Rijkskweekschool.